

Oahpisteaddji váhnemiidda geain leat mánát geain ii leat buorre dili skuvllas

Buot mánáin lea riekti oadjebas ja buori skuvlabirrasii mainna sin dearvvašvuohta, loaktin ja oahppan ovdána. Dat mearkaša earret eará ahte du máná ii galgga vásihit givssideami dahje bieguheami, ii eará ohppiin iige oahpaheddjiin. Jus du mánás ii leat buorre, de lea sus vuoigatvuohta oažžut veahki ollesolbmui skuvllas.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 12.09.2017

Lea oahppi iežas vásáhus birrasis mii mearrida leago dat doarvái buorre

Rektor, oahpaheaddjit ja eará oahppit eai sáhte diehtit buoret go du máná movt sus lea skuvllas. Rektor ii sáhte ovdamearka dihte čujuhit dasa ahte skuvllas dábálaččat lea unnán givssideapmi. Jus du máná vásiha juoidá mii lea unohas, de galgá skuvla váldit dan duođalažžan.

Maid dadjá láhka?

Ođđa njuolggadusat skuvlabirrasa ja givssideami birra doaimbagohte borgemánu 1.b. 2017 rájes. Njuolggadusat sihkkarastet ahte givssideapmi ii galgga oba dohkkehuvvot ge. Ohppiin lea vuoigatvuohta oažžut oadjebas ja buori dili skuvllas.

[Loga oahpahuslága kapihttal 9a](#)

[Givssideapmi ja ahkiduššan – maid galgá skuvla dahkat?](#)

Ii dárbaš leat givssideapmi ovdal du máná galgá oažžut veahki

Lea doarvái dat ahte sus ii leat buorre. Du máná sáhtá ovdamearka dihte dovdat ahte lea okto, eai leat olbmát dahje ballá vuolgjit skuvlii.

Du mánás lea vuoigatvuohta gullot

Buot mánáin lea vuoigatvuohta dadjat maid oaivvildit ja galget gullot. Dát čuožžu [ON Mánáidkonvenšuvnnas](#). ON mánáidkonvenšuvdna lea šiehtadus gaskkal eanas riikkaid máilmmis ja dat muitala movt mánáin galgá leat. Norga lea vuolláičállán dán šiehtadusa.

Go skuvlabargit galget árvoštallat maid sii galget dahkat vai givssideapmi heaitá, ja vai du mánás galgá

šaddat buorre dilli, de galget sii jearrat du mánás movt sus lea. Skuvla galgá guldalit sihke dan maid du máná oaivvilda ja maid don oaivvildat.

Skuvla galgá ná bargat

Skuvla galgá fuolahit ahte ohppiin lea oadjebas ja buorre skuvllas

Buohkat geat barget skuvllas galget čuovvut mielde ja fuolahit ahte ohppiin lea buorre dilli skuvllas. Jus muhtun ollesolmmoš skuvllas diehtá – dahje doaivu – ahte du máná givssiduvvo dahje bieguhuvvo, de galgá son álot

- mannat gaskkii ja bissehit dan ovttatmano, jus lea vejolaš
- mitalit dan rektorii
- iskat mii lea dáhpáhuvvan
- ráhkadit plána mas leat doaimmat

Skuvla galgá čuovvut ášši gitta dássáži go du máná vásiha ahte skuvllas lea oadjebas ja buorre dilli.

Rektor galgá fuolahit ahte du máná oažžu veahki

Rektor galgá buot dieđihemiid váldit duođas ja sus lea geatnegasvuohta iskat mii lea dáhpáhuvvan. Rektoris lea ovddasvástádus bidjat doaimmaid johtui mat bissehit givssideami ja bieguheami, ja mat dahket dan ahte du máná fas dovdá iežas oadjebassan ja ahte sus lea buorre dilli. Rektor galgá mitalit váhnenolbmui mii dahkko, ja dus ja du mánás lea vuoigatvuohta gullot.

Skuvllas galget leat dábit buori skuvlabirrasii

Dábiin galgá čuožžut movt skuvla bargá vai buot ohppiin galgá leat buorre dilli. Doppe galgá maid čuožžut movt skuvla bargá eastadit ja fuomášit givssideami ja bieguheami, ja maid galget bargat go dat dáhpáhuvvá.

Dábit galget leat čálalaččat, nu ahte don sáhtát lohkat daid.

[Loga eambo skuvlabirrasa birra ja maid skuvla galgá dahkat](#)

Movt jus givssideapmi dáhpáhuvvá maŋnel skuvlaáiggi?

Dat mii dáhpáhuvvá ohppiid gaskkas maŋnel skuvlaáiggi, sáhtta váikkuhit movt oahppis lea skuvllas. Jus juoga lea dáhpáhuvvan spábbačiekčanšiljus dahje nehtas mii dahká ahte máná ii leat oadjebas skuvllas, de galgá skuvla bargagoahit dainna. Dat guoská vaikko dasa leaš sivan juoga mii lea dáhpáhuvvan

skuvlla olggobealde. Dat mearkkaša ahte skuvllas sáhttá leat ovddasvástádus givssideapmái nai mii dáhpáhuvvá maŋŋel skuvlaáiggi, ovdamearkka dihte interneahtras, skuvlageainnus dahje spábbačiekčanhárrjehallamis. Dat mii lea dehálaš lea ahte vásiha go oahppi ahte sus lea buorre dilli skuvllas. Dat mii dasa lea sivvan ii galgga hehttet skuvlla bargagoahtit váttisvuodain.

Veahkki váldit oktavuoda skuvllain

Dus lea vuoigatvuohta sihtat skuvlla bidjat johtui doaimmaid

Váhnemin don sáhtát skuvlla sihtat bidjat johtui doaimmaid jus oaivvildat ahte du mánás ii leat buorre dilli. Skuvla galgá álohii iskat ášši lagabui. Don sáhtát váldit okto oktavuoda skuvllain, ovttas iežat mánáin, dahje ovttas eará váhnemiiguin. Mii ávžžuhit don bivddát doaimmaid e-poastta dahje reivve bokte. Dat dahká ahte don maŋŋel sáhtát duodaštit ahte dii leppet bivdán veahki. Sádde reivve dahje e-poastta rektorii.

Muitte ahte ii leat du ovddasvástádus evttohit doaimmaid

Dat lea rektora ovddasvástádus. Muhto don ja du máná sáhttibeahhti áinnas evttohit doaimmaid maid doaivubeahhti veahkehit.

Don sáhtát čoahkkimiidda mat leat skuvllas váldit fárrui gean nu

Lea dábálaš ahte váhnemat ja skuvlabargit deaivvadit ja hupmet ovttas buriid doaimmaid ja čovdosiid birra. Ollu váhnemiid mielas lea buorre váldit gean nu fárrui čoahkkimiidda mat leat skuvllain, erenoamážit jus ášši lea bistán oalle guhká. Don sáhtát ovdamearkka dihte váldit mielde olbmá, gean nu bearrašis dahje eará geasa luohát.

Don sáhtát maid addit geasa nu čálalaš fápmudusa bargat iežat ovddas áššiin.

Jus galggat hupmat iežat máná ovddas gii lea 18 jagi dahje boarráset, de galgá son addit dutnje čálalaš fápmudusa.

Váldde vára duodaštusain

Váldde vára duodaštusain maid oaččut čoahkkimiin ja oktavuodain mat dus leat skuvllas. Čuovo mielde ahte dutnje sáddejit visot čoahkkáigeasuid.

Ná galgá skuvla čuovvulit áššiid

Skuvla galgá jođánepmosit iskat ášši ja fuolahit ahte buot bealit bohtet ovdan. Dus ja du mánás lea vuoigatvuohta gullot. Go áššis dahkkojit doaimmat, de galgá skuvla álohii ráhkadit čálalaš plána. Plánas galgá čuožžut:

- makkár váttisvuođa galgá čoavdit
- maid skuvla lea plánen bargat
- goas doaimmaid galgá čađahit
- gii lea čađaheami ovddasvástideaddji
- goas doaimmaid galgá árvoštallat

Skuvlla geatnegasvuohta bargat juoidá (doaibmangeatnegasvuohta) lea gustovaš dassáži du máná vásiha ahte lea oadjebas ja buorre leat skuvllas. Mearrideaddjin lea oahppi iežas vásáhus. Plána galgá duođaštuvvot čálalaččat, nu ahte don ja du máná oažžubeahhti duođaštusa das mii áššis dáhpáhuvá.

Sáhtá go rektor mitalit earáide mii čuočči reivves/e-poasttas?

Rektor šaddá dávjá hupmat eará skuvlabargiiguin dan birra maid don ja du máná leahppi mitalan, nu ahte sii sáhttet veahkehit dudno. Muhto dat ii mearkaš ahte dan sáhttet mitalit váikko geasa. Sáhtá dáhpáhuvat ahte rektor ferte hupmat ohppiiguin geat leat mielde givssideamis dahje bieguheamis, ja sin váhnemiiguin.

Don sáhtát diedihit ášši fylkkamánii jus du mánás ii leat vel buorre

Eanas háviid go givssideapmi ja bieguheapmi dáhpáhuvá, de gávdná skuvla buriid čovdosiid ovttas ohppiiguin ja váhnemiiguin. Jus ii šatta buoret, dahje jus don oaivildat ahte eai leat doarvái buorit doaimmat, de sáhtát diedihit ášši dan fylkka Fylkkamánii gos orut.

Goas sáhtát diedihit ášši Fylkkamánii?

Jus don dahje du máná oaivildeahppi ahte skuvla ii leat dahkan dan maid galgá vai givssideapmi nohká, de sáhtát don diedihit ášši njuolga Fylkkamánii doppe gos don orut. Eavttut leat ahte:

- don galggat leat ovddidan ášši skuvlla rektorii
- ferte gollan unnimus vahkku dan rájes go ovddidit ášši skuvlii
- givssideapmi galgá dáhpáhuvvan dan skuvllas goas oahppi dál vázzá

Áibbas erenoamáš dilálašvuođain, sáhtát ihkinassii váldit oktavuoda Fylkkamánniin.

Movt don dieđihat ášši Fylkkamánnii?

Fylkkamánnis lea skovvi maid geavahat dieđiheapmái.

[Digitálalaš skovvi givssideami birra dieđihit](#)

Maid Fylkkamánni dahká?

Fylkkamánni goziha ahte skuvla čuovvu lágaid ja njuolggadusaid ja ahte ohppiin galgá leat buorre dilli. Jus fylkkamánni mielas skuvla ii leat bargan maid galgá dahkat, de sii sáhttet mearridit maid suohkanat galget dahkat áššis nu ahte oahppi oažžu oadjebas ja buori dili skuvllas. Sii sáhttet maid mearridit konkrehta doaimmaid maid skuvla galgá čađahit.

Mii ohppiide lea buoremussan lea dat deháleamos go Fylkkamánni galgá meannudit ášši.

Fylkkamánni bohtá bidjat áigemeari ja fuolahit ahte suohkan čuovvula dan áigemeari rádjái. Suohkan sáhttá oažžut sáhkuid jus ii čuovvul ášši.

Fylkkamánni sáhttá maddái neavvut du máná vuoigatvuođaid birra.

Maid jus Fylkkamánni oaivilda ahte skuvla lea bidjan johtui heivvolaš doaimmaid?

Jus Fylkkamánni mielas lea skuvla dahkan dan maid govtolaččat sáhttá vuordit ja skuvlla plánat joatkkadoaimmaide leat doarvái buorit, de Fylkkamánni ii mieđa din áššái.

Váidalus Oahpahusdirektoráhtii

Jus don it leat ovttaoavilis Fylkkamánni ovttaskasmearrádusain, de sáhtát váidit Oahpahusdirektoráhttii.

Don galggat sáddet váidaga Fylkkamánii, gii bohtá árvvoštallat váidaga ođđasit. Dasto Fylkkamánni sádde váidaga Oahpahusdirektoráhtii. Oahpahusdirektoráhtta guorahallá ášši, árvvoštallá váidaga ja vejolaččat mearrida mii viidáset berre dahkkot.

Sáhtát go mannat diggeáššái?

Maŋemus jagiid leat muhtun ovddeš oahppit ožžon buhtadusa maŋnel go manne diggeáššái suohkana vuostá gos sii vázze skuvlla.

Earát geaiguin sáhtát hupmat ja geat sáhttet neavvut

- Don sáhtát ohcat neavvuma Vuođđooahpahusa váhnenlávdegottis (VVL) ja Mánáidgárddiid váhnenlávdegottis (MVL).
- Fylkkamánni dan fylkkas gos orut sáhtta neavvut ja addit dieđuid ohppiid vuoigatvuođaid ja váidinvejolašvuođaid birra, jus don oaivildat skuvla ii daga doarvái oažžut givssideami ja bieguheami nohkat.
- Gávdnojit eanet organisašuvnnat, váhnenfierpmádagat ja vuođđudusat mat veahkehit váhnemiid ja juogadit iežaset givssidanáššiid vásáhusaid.